

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Sociale utopieën tussen fantasie en werkelijkheid

8 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- het noemen en uitleggen van het principe van Bloch: 'hoop' 1
- een toepassing van het 'principe hoop' op het ontstaan van utopische fantasieën zoals het land 'Cocagne': een verlangen naar een mogelijke en betere wereld 2

voorbeeld van een goed antwoord:

- Het 'principe hoop' is volgens Bloch een centraal principe in alle utopieën: uit elke utopie blijkt op welke gebieden in die tijd een tekort wordt ervaren 1
- In de vorm die de utopische fantasie 'Cocagne' heeft aangenomen, zien we de concrete verlangens terug naar een betere wereld. Die concrete verlangens laten zien op welke punten de mensen hoop koesteren naar een mogelijke en betere wereld: voldoende voedsel, een behaaglijk klimaat en een verbod op arbeid 2

9 maximumscore 5

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- de drie criteria om utopieën te beoordelen met een duidelijke omschrijving 3
- een argumentatie welke twee in tekst 2 aan de orde aan de orde zijn: maakbaarheid en geluk 2

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De maakbaarheid betreft de realiteitswaarde van de utopie: vakantiebeleving of realiteit • De natuur van de mens gaat over de vraag in hoeverre de utopie aansluit bij de aard of natuur van de mens, bijvoorbeeld wat betreft vrijheid en gehoorzaamheid • Geluk: welke opvatting van menselijk welbevinden spreekt uit de utopie, bijvoorbeeld wat betreft ziekte en gezondheid; en hoe lang duurt dat geluk? • Maakbaarheid is als criterium te herkennen: in tekst 2 wordt gesteld dat die betere wereld bereikt kan worden door eigen menselijke inspanning • Daarnaast is er in tekst 2 sprake van een opvatting over geluk: er is kennelijk een bepaald idee van hoe een wereld zonder ziekte en dood er uitziet, en waarvoor men bereid is zich in te spannen 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
10	maximumscore 2	
	<p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van de geluksopvatting van More • een uitleg van het verschil tussen de geluksopvattingen van More en die in 'Cocagne': geestelijke genietingen tegenover lichamelijke genietingen 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thomas More onderscheidt lichamelijke en geestelijke genietingen, waarbij geestelijke genietingen op een hoger plan staan • In de opvatting van More staan de geestelijke genietingen op een hoger plan dan de lichamelijke. In 'Cocagne' gaat het vooral om lichamelijke genietingen 	<p>1</p> <p>1</p>
11	maximumscore 3	
	<p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie van het aspect dat Marx vanuit zijn toekomstvisie gewaardeerd zal hebben: sociale gelijkheid • een argumentatie van de kritiek van Marx op Cocagne: fantasie tegenover wetenschappelijke zekerheid / consumerende mens tegenover de arbeidende, zichzelf verwerkeliijkende mens / eenheid van sociale klassen tegenover klassenstrijd als motor van de geschiedenis • een uitleg waarom Marx zijn toekomstvisie niet als fantasie heeft beschouwd 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> De soldaat, de boer en de leraar vertegenwoordigen drie verschillende sociale klassen. In het schilderij van Brueghel zijn deze verschillen weggevallen: men ondergaat dezelfde genietingen op een gelijke manier. Dat zal Marx hebben aangesproken, immers hij streeft in zijn opvattingen naar gelijkheid tussen mensen ongeacht hun sociale positie 'Cocagne' is volgens Marx uiteindelijk slechts een fantasie die niets verandert aan de sociaaleconomische verhoudingen. Als fantasie zal het geen daadwerkelijke veranderingen ten gunste van de situatie van de arbeiders tot gevolg kunnen hebben. In zijn eigen toekomstvisie zal volgens op wetenschappelijke wetten gebaseerde voorspellingen de toekomst daadwerkelijke veranderingen te zien geven. Er is geen sprake van fantasie, maar van wetenschappelijke noodzaak 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
	<p>of in plaats van het 2e antwoordelement:</p> <ul style="list-style-type: none"> In 'Cocagne' gaat het slechts om lichamelijke genietingen, consumptie en overvloed. Bij Marx is het noodzakelijk dat de mens zich inspant en realiseert door middel van arbeid. Na een revolutie – waarbij de uitbuiters van de arbeidende klasse buitenspel worden gezet – kan de mens zich pas geheel verwerkelijken omdat dan de arbeid in vrijheid kan worden gedaan 	<p>1</p>
	<p>of in plaats van het 2e antwoordelement:</p> <ul style="list-style-type: none"> In 'Cocagne' zijn de soldaat, de boer en de leraar vertegenwoordigers van verschillende sociale klassen. In het consumeren vindt men elkaar en is men saamhorig. Bij Marx is er geen sprake van eenheid van sociale klassen. Integendeel, het accent ligt op de strijd tussen klassen als de motor van de geschiedenis 	<p>1</p>

12 maximumscore 2

Een goed antwoord bestaat uit een uitleg van de spanning tussen staatsmacht en individuele vrijheid over de huwelijksmoraal: individuele keuzes zijn ingebed in een systeem van harde sancties.

voorbeeld van een goed antwoord:

Individen kunnen weliswaar hun partner vrij kiezen, maar vallen na bijvoorbeeld hun keuze voor een partner onder allerlei strenge regels. Ontrouw zijn, is na het kiezen van een partner absoluut verboden en wordt zwaar bestraft. Het individu heeft dus een beperkte vrijheid, want na het maken van een keuze zit het individu vast in een door de staat gedomineerd keurslijf.

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 3	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een verschil in het denken over huwelijksmoraal en gelijkheid tussen Thomas More en het utopisch denken uit de jaren '60 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een overeenkomst aan de hand van een citaat uit tekst 3 	2
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het verschil is dat de nieuw geproclameerde moraal in de jaren zestig veel losser en vrijer was dan in 'Utopia'. Daarbij gold het huwelijk niet als noodzakelijke voorwaarde voor seksuele omgang 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een overeenkomst is dat mannen en vrouwen gelijk of gelijkwaardig zijn. In tekst 3 wordt zowel de man als de vrouw voor het huwelijk naakt aan elkaar getoond 	2
14	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat een uitleg hoe door 'Nieuwspraak' de vrijheid van de mens wordt beperkt.	
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	Een van de middelen waarmee de 'Partij' de greep op hun burgers probeert te houden is 'Nieuwspraak'. Dat is een extreem gecomprimeerde vorm van de Engelse taal, waarin de 'Partij' ervoor heeft gezorgd dat alle woorden die een negatieve werking voor hen zouden kunnen hebben zijn geschrapt of een andere betekenis gekregen hebben. Zo slaagt de 'Staat' er in om in de hoofden van de burgers door te dringen en ze te dwingen tot liefde voor de 'Staat' en de 'Partij'.	
15	maximumscore 2	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van het optreden van O'Brien tegenover Smith: hersenspoelen door fysieke dwang en injecties 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg van hoe in Oceanië het heden, verleden en de toekomst van de mens worden gemanipuleerd: voortdurende aanpassing van de geschiedenis om te zorgen dat Grote Broer achteraf altijd gelijk krijgt 	1
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • O'Brien dwingt Smith door middel van fysieke marteling en injecties duidelijk te geloven dat er geen werkelijkheid is buiten de geest om. Die werkelijkheid bestaat bovendien slechts in de geest van de 'Partij': collectief en onsterfelijk 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Aangezien degene die het verleden beheerst het heden bepaalt en wie het heden manipuleert de toekomst beheerst, verandert het ministerie van Waarheid voortdurend de geschiedschrijving in de archieven om ervoor te zorgen dat de 'Partij' uiteindelijk altijd gelijk krijgt 	1

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 4	
	Een goed antwoord bevat de volgende elementen:	
	• een beargumenteerd standpunt over de vraag of de mensheid wel	
	zonder utopieën kan	2
	• een verwerking van een duidelijke opvatting over de menselijke natuur	2
	voorbeeld van een goed antwoord:	
	• Volgens mij kan de mensheid niet zonder utopieën. Veel goede praktijken uit het heden zijn immers ontstaan vanuit gewaagde en creatieve toekomstvisies over gelijkheid (democratie), vrede (VN) en gerechtigheid (nationale en internationale gerechtshoven). Op die gebieden is vooruitgang geboekt	2
	• De menselijke natuur heeft in mijn opvatting twee kanten. Enerzijds is de individuele mens geneigd tot het goede, anderzijds ligt het kwade op de loer. Ook in de mensheid als geheel is sprake van deze strijd. Toch knoop ik aan bij de positieve opvatting over de mens. In de loop van de geschiedenis zie je dat er een grotere drang komt naar het regelen van vrede, veiligheid en gerechtigheid op een hoger (internationaal) niveau. De mens streeft altijd naar verbetering van zijn situatie, dat is zijn natuur	2